

IETEIKUMI
jaunatnes politikas
veidotājiem un īstenotājiem
jaunatnes darba attīstībai
Zemgalē

2013

Šis materiāls ir Zemgales reģionālās konferences jaunatnes darba attīstībai „Ievirzi Zemgali!”, kas notika 2013.gada 27.septembrī Mežotnes pilī, Bauskas novadā un kurā piedalījās 100 jaunieši, jaunatnes darbinieki, jauniešu un citu nevalstisko organizāciju, vietējo pašvaldību un atbildīgo ministriju pārstāvji, darba grupu apkopojums.

Ceram, ka šis informatīvais materiāls iedrošinās Jūs turpināt vai tikai uzsākt īstenot dažādus pasākumus Jūsu novadā ar mērķi iesaistīt arvien vairāk jauniešus un būt lepniem par inovatīviem pasākumiem jaunatnes darba attīstībai savā novadā.

Pateicamies visiem pasākuma dalībniekiem, moderatoriem un atbalstītājiem par ieguldījumu šī materiāla tapšanā.

Konferenci organizēja Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (JSPA) sadarbībā ar biedrību „Jaunatnes līderu koalīcija” un biedrības „Latvijas Sarkanais Krusts” struktūrvienību Latvijas Sarkanā Krusta Jaunatne (JSPA reģionālais sadarbības partneris Kurzemes un Zemgales reģionā) Latvijas un Šveices sadarbības programmas „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” ietvaros.

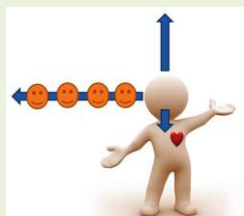
I daļa Jaunatnes darbinieka loma un nozīme jauniešu aktivitātes veicināšanai pašvaldībā

Jaunatnes darbinieku izglītība, izglītošanās un pieredzes apgūšana

Ikviens vara mācīties jebkurā laikā, vietā un jebkurā virzienā. Ir tikai jāgrib.

Jaunatnes darbinieki (un ne tikai) savu izglītošanos var īstenot trijos virzienos:

- 1) var attīstīties profesionāli (uz augšu), pilnveidojot sevi kā jaunatnes darbinieku un kāpjot pa karjeras kāpnēm;
- 2) var attīstīties horizontāli – apgūstot daudz dažādas kompetences, kas var noderēt darbā ar jaunatni (projektu vadība, publiskā runa, pusaudžu psiholoģija, starpkultūru komunikācija, u.c.)
- 3) Un mēs varam attīstīties uz iekšu, pilnveidojot savas iekšējās kompetences.

Lai definētu savas izglītošanās nepieciešamības virzienus un saprastu, kur tās var apgūt, var izmantot „trīs zobratu metodi”.

Vienmēr ir jāizvērtē savas vajadzības un iespējas. Ja kaut ko nevaram paveikt mēs paši, tad noteikti kaut kur ir kāds, kas to var paveikt. Katrā lietā jācenšas paņemt sev ko labu.

Jebkura darbība rada skaidrību. Runāšana nerada skaidrību.

¹ Attēla avots: <https://encrypted->

[tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQE_wG3muqBUx8M4NaQtGrgNtNmcAJPuKxSPR7VvGWaDSHsD1agiQ](https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQE_wG3muqBUx8M4NaQtGrgNtNmcAJPuKxSPR7VvGWaDSHsD1agiQ)

² Attēla avots: http://www.ktm.lv/Images/Aksesuari/Aks_SprocketsAndChains/FrontSprocketSX_EXC-I.jpg

Darbs ar jaunatni vietējās pašvaldības darba prioritāte Nr.1

Vai darbs ar jaunatni vietējās pašvaldības IR darba prioritāte Nr. 1?

Kā to padarīt par (saturisko) prioritāti Nr. 1?

Ko es jau daru un ko varu darīt, lai darbs ar jaunatni būtu pašvaldības prioritāte Nr. 1?

Darbam ar jaunatni nav jābūt prioritāte Nr.1, bet tam ir jābūt iekļautam pašvaldības attīstības programmā un ikgadējā budžetā, ir jāveic ik gadus noteikti pasākumi darba ar jaunatni attīstībai novadā.

Kāpēc ne prioritāte Nr.1?

- tā ir viena no prioritātēm, jo pašvaldībā ir daudz pienākumu un funkciju, kas ir būtiskākas, piemēram, pensionāru un mazaizsargāto iedzīvotāju dzīves kvalitāte;
- darbam ar jaunatni ir jābūt kontekstā ar citām pašvaldības prioritātēm, tajā ir jāinvestē kompleksi (visās ar to saistītajās nozarēs nodarbinātība, veselība, brīvais laiks utt.);
- jauniešiem ir lielāka enerģija un kapacitāte radīt un darīt nekā citām sabiedrības grupām;
- daļot pašvaldības budžetu, lielākā daļa aiziet infrastruktūras uzlabošanai nevis 'mīkstajiem' procesiem un projektiem;
- pašvaldības prioritātei būtu jābūt cilvēku izbraukšana darba meklējumos uz ārvalstīm;
- tā var būt prioritāte tikai tad, ja jaunieši paši aktīvi darbosies;
- pieņemot, ka jauniešu formālā un interešu izglītība arī ir daļa no darba ar jaunatni, tad darbs ar jaunatni jau tagad var minēt kā pašvaldības darba prioritāte, jo lielākā daļa pašvaldības ikgadējā budžeta finansējuma tiek piešķirts tieši dažādām novada izglītības iestādēm.

Kā darbu ar jaunatni var padarīt par prioritāti?

- apskatot jebkuru jautājumu, analizēt kā tas ietekmēs jauniešus pašvaldībā;
- darbu ar jauniešiem un ar to saistītos jautājumus (uzdevumus, aktivitātes) iekļaut politikas plānošanas dokumentos, jo tad būs jāuzņemas atbildība;
- plānojot pašvaldības resursu sadali, dienas kārtībā ielikt jautājumus par jauniešiem;
- ļaut jauniešiem darboties (izvairīties no formalizēšanas) versus izveidot kvalitatīvu un daudzpusīgu darba plānu darbam ar jauniešiem;
- nodrošināt jauniešiem pieejamu un atbalstošu personālu un vidi;
- deleģēt funkcijas pieredzējušām organizācijām, kas strādā ar jauniešiem novadā.

Kas jau tiek darīts un ko var darīt papildus, lai tiktu nodrošināta darba ar jaunatni attīstība ikvienā novadā?

Jaunieši jau dara un var darīt:

- piedalīties pašvaldības dome sēdēs un aktualizēt sev būtiskus jautājumus;
- aktivizēt un iesaistīt neaktīvos jauniešus;
- stāstīt par to, ko dara sabiedrības labā (prezentācijas);
- meklēt atbalstu pie pieaugušajiem, piemēram, telpu jautājumos;
- veidot aktivitātes un pasākumus jauniešiem;
- būt paraugam un motivēt citus.

Jaunatnes lietu speciālisti, jaunatnes darbinieki un nevalstisko organizāciju pārstāvji jau dara un var darīt:

- izveidot darbam ar jaunatni attīstības programmu;
- vadīt jaunatnes konsultatīvo padomi novadā;
- turpināt darboties, lai demokratizētu Latvijā skolēnu pašpārvaldes ievēlēšanas mehānismu;
- organizēt jauniešiem tikšanās un apmācības;
- motivēt un ieinteresēt bērnus un jauniešus palīdzēt vecākiem cilvēkiem;
- organizēt talkas;
- turpināt organizēt jauniešu dienas, izklaides pasākumus, regulārus jauniešu vakarus;
- rūpēties par to, lai pilsētu mikrorajonos / ikvienā novadu pagastā veidotos 'jauniešu istabas', kur jaunieši var pulcēties un vienkārši būt kopā;
- radīt jauniešos interesi par uzņēmējdarbību;
- attīstīt jauniešos radošumu un uzdrīkstēšanos;
- atbalstīt jauniešu idejas.

Valsts iestādes jau dara un var darīt:

- veicināt uz pētniecību (reālo situāciju un vajadzībām) balstītu jaunatnes politikas virzību un attīstību Latvijā;
- nodrošināt starpinstitūciju darba grupas / komisijas / padomes darbu, kas atbildīga par darbu ar jaunatni caur konkrētās ministrijas / organizācijas darbības nozares prizmu.

Kur meklēt mana novada neaktīvo jaunieci?

Kas ir neaktīvs jaunieci?

Kur to meklēt?

Un, kā viņu padarīt aktīvu?

Kas ir neaktīvs jaunieci / tā pazīmes (vērts izlasīt divas reizes!):

- viņam interesē citas jomas nevis tās, kuras mēs pašlaik piedāvājam,
- viņš brīvo laiku pavada pie datora (iespējams datoratkarīgs),
- viņam ir problēmas ar komunikāciju,
- viņš ir negatīvi noskaņots pret lietām, ko tu piedāvā,
- nezina, ko īsti vēlas,
- ir spējīgs aiziet no procesa jebkurā mirklī un tajā vairs nepiedalīties,
- bailes iziet no komforta zonas.

! Nav neaktīvu jauniešu. Katrs ir aktīvs savā jomā. Vajadzīga tikai pareizā ievirze !

Kur meklēt neaktīvu jaunieci?

- brīvā laika pavadīšanas vietās (bibliotēku datorklasēs, parki, jauniešu centri ar ievirzi / iespēju spēlēt dažādas galda spēles, kopā ar draugiem, skolās, kāpņu telpās, sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru / sociālajām institūcijām / nepilngadīgo lietu inspektora.

Kā viņus aktivizēt?

- vairāk popularizēt vienaudžu labās prakses piemērus;
- piesaistīt darbā ar jauniešiem pieaugušos, kas ir personības, kas būs spējīgi ar savu piemēru rādīt pareizo dzīves ceļu;
- vienmēr jādūmā, kas būs „burkāns”;
- sākotnēji pielietot vieglu piespiedu motivāciju;
- iesaistīt mērķgrupās;
- uzticēt atbildību;
- uzaicināt ar personīgu ielūgumu piedalīties;
- uzklausīt pie kopīgas tases tējas;
- atklāt katra jaunieša talantu, atbalstīt viņu un uzmundrināt tālāka talanta attīstībai;
- uzrunāt caur jaunieša autoritātēm.

Vai sadarbībā ir spēks neaktīvo jauniešu iesaistē jauniešu iniciatīvās?

Ko nozīmē termins „neaktīvais jauniešs”? Arī tad, ja jauniešs nav izvēlējis nevienu izglītības programmu (neformālo izglītību, interešu izglītību), nenozīmē, ka viņš nav aktīvs. Vienmēr ir aktuāls jautājums „aktīvs attiecībā pret ko?” Ja jauniešs nodarbojas ar sportu, bet neapmeklē teātra pulciņu – teātra režisors teiks, ka šis jauniešs nav aktīvs. Ja jauniešs ikdienā vada jauniešu organizāciju, kas iestājas par vides aizsardzību, bet nekad nepiedalās pašvaldības vēlēšanās – kāds arī teiks, ka jauniešs nav pilsoniski aktīvs. Bet vai tas tā ir?

Sadarbība pati par sevi ir pozitīvs termins un vienmēr tai ir laba nozīme jauniešu iesaistē, motivēšanā utt.

Sadarbībā ir spēks potenciāli aktīvo jauniešu iesaistē jauniešu iniciatīvās.

Sadarbības efektivitāti veido dažādi faktori - konkrēts iniciatīvu piedāvājums, iespējas, informācijas kanāli, pozitīvie piemēri, motivācija utt.

Konferencē radītā „klasiskā” sadarbības shēma:

Centrā atrodas potenciāli aktīvais jauniešs.

Stūros izvietojas dažādi sadarbības tīkla spēlētāji - „standarta” spēlētāji: skola, pašvaldība, jaunatnes lietusspeciālisti, jauniešu organizācija, sociālais darbinieks, u.c.

Būtiski ir pievērst uzmanību tieši „alternatīviem” sadarbības tīkla dalībniekiem jauniešu motivēšanā un iesaistē – kolīdz pasākumus organizē „cita tipa” organizācijas/cilvēki, ir lielāka iespēja, ka tas piesaistīs „citu” jauniešu uzmanību, radīs interesi.

Konferencē radītās “alternatīvās” sadarbības shēmas (piemēri):

1. Pensionāri - Pašvaldība – Dabas draugi

Masļenica jeb pankūku diena, kuru pašvaldība finansiāli atbalsta. Pensionāri cep pankūkas. Jaunieši piesaista iedzīvotāju uzmanību šim pasākumam, aicina iegādāties un nogaršot pankūkas. Iegūtais finansējums tiek novirzīts pilsētas kanāla gultnes tīrīšanas pasākumiem.

Pensionāri aicina jauniešus uz nūjošanas pasākumu dabas takām. Pašvaldība atbalsta ar transport nokļūšanai uz pasākuma vietu attālā novada teritorijā un visi kopā pēta zvēru pēdas, veido jaunus pastaigu maršrutus.

2. Populāras personas – Uzņēmēji – Aģentūras

Orientēšanās sacensības pa vietējiem uzņēmumiem, dalās ar jauniešiem pieredzē, piedāvā prakses vietas. Iesaistās pazīstami novada un Latvijas cilvēki. Dalībnieki tiek piesaistīti arī no Nodarbinātības Valsts Aģentūras (variācijas: Konkurss – kopīga tikšanās „Vai Tu vari būt uzņēmējs?” / “Vai Tu vari būt labs darbinieks?”; Atvērto durvju dienas uzņēmumos).

3. Skola – Medicīnas darbinieks - Jaunsargi

Apmācības pirmās palīdzības sniegšanā. Jaunieši tiek piesaitīti caru skolām. Medicīnas darbinieki iesaistās nodarbību vadīšanā. Jaunsargi nodrošina pasākuma tehnisku norisi (variācijas: Informatīvu video veidošana – jaunieši veido citiem jauniešiem video par veselības jautājumiem, veselīgu dzīves veidu/vidi; Vienaudžu izglītotāju aktivitātes par aktuālām tēmām; „Ēnu dienas” organizēšana).

Jauniešu dome – tās vieta un līdzdalības iespējas pašvaldības kontekstā

Pozitīvie aspekti esošo jauniešu domju darbībā:

- “Kafija ar politiķiem” – jauniešu tikšanās ar pašvaldības pārstāvjiem neformālā gaisotnē;
- Tematiskas un regulāras tikšanās ar domes priekšsēdētāju un vietniekiem;
- Ir novadi, kuros novada domes priekšsēdētājs ir viegli pieejams;
- Jaunieši rīko kampaņu un vāc parakstus pret/par konkrētām iniciatīvām;
- Pasākumu veidošana dažādām sabiedrības grupām, ne tikai jauniešiem (starppaudžu sadarbība, sociālā iekļaušana);
- Iespēja iegūt jaunas zināšanas un veidot kontaktus;
- Dažādu projektu veidošana, lai uzlabotu novada jauniešu un pārējo iedzīvotāju dzīvi;
- Pilda jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas funkciju, oficiāli noformējot deleģējumu;
- Jauniešu forumu organizēšana, diskutējot ar amatpersonām / lēmumu pieņēmējiem;
- Ekskursijas dome;
- Ēnu diena – var ēnot pašvaldību uzņēmumu un iestāžu darbiniekus;
- Tikšanās ar jauniešiem / apmācības.

Lietas, kuras būtu nepieciešams uzlabot un ieviest:

- Aptaupu organizēšana jauniešu vidū par pašvaldības veicamajiem pasākumiem jauniešiem;
- Pašvaldības darbinieku un jauniešu diskusiju organizēšana par karjeras iespējām pašvaldībā (kā esošie darbinieki un lēmumu pieņēmēji ir sasnieguši savus panākumus);
- Neformālās izglītības apmācību organizēšana plašākam jauniešu lokam;
- Jauniešu iesaistīšana projektos savu ideju īstenošanai;
- Finansējuma palielināšana pašvaldībā jauniešu idejām un “ātrajiem grantiem” (projektu konkursi);
- Lielāka ieinteresētība no pašvaldības pārstāvju puses par jauniešu organizētajiem pasākumiem (pasākumu apmeklēšana), kas sniegtu labāku izpratni par jauniešu vajadzībām un interesēm;
- Jauniešu centru (neformālās izglītības / starptautiskās sadarbības centru) izveide un darbības nodrošināšana;
- Tikšanās jauniešu centros ar pašvaldības vadību.

II daļa Jauniešu informācijas apmaiņas iespējas Zemgalē

Labākais interneta portāls Zemgalē – vai tāds ir?

Ko jaunieši vēlas redzēt Zemgales jauniešu portal?

1. Darbs, Karjera, Prakse – informācija par prakses iespējām Zemgalē, darba iespējā jauniešiem, karjeras izvēle, nevalstiskā organizāciju piedāvājums par prakses vietām.
2. Projekti, Pasākumi, Aktivitātes – Informācija par visa veida pasākumiem, kas Zemgalē notiek jauniešiem
3. Izglītības iespējas – Universitātes (fakultātes), arodskolas, neformālās izglītības piedāvājums.
4. Starptautiskā pieredze – Brīvprātīgā darba iespējas, jauniešu apmaiņas, interešu izglītība, starptautiskās prakses iespējas.
5. Pieredzes stāsti – par visu iepriekš minēto, labās prakses piemēri risinot kādu jautājumu.

Kādus informācijas portālus lieto jaunieši Zemgalē?

1. Visa veida sociālie tīkli (draugiem.lv, facebook.com, twitter.com)
2. Informācijas portal (www.jaunatneslietas.lv, www.zamgalei.lv).
3. Novada pašvaldību mājas lapas (www.[novads, pilsēta].lv/jauniesiem)
4. Portāls www.prakse.lv
5. Mājas lapa www.jaunatne.gov.lv

Twitterspēks – realitāte vai ilūzija!?

Realitāte

Twitter izmantošanas veidi:

- Saziņa ar valsts un pašvaldību iestādēm (dome, valsts policija u.c.);
- Iespēja sazināties ar sabiedrībā populārām un ļoti atpazīstamām personām;
- Uzņēmumiem un organizācijām iespēja reklamēt un popularizēt uzņēmumu, ziņot par pasākumiem, to norises laiku un vietu, vispārējas popularitātes gūšanai un jaunākās informācijas ātra nodošana sekotājiem;
- Aizvieto radio, TV, avīzes, jo visa informācija tiek ietverta twitter konta ziņās, kā rezultātā ziņas kļūst par ikdienas lasāmvielu;
- Iespēja smelties jaunas idejas no citiem, kam sekojam;
- Īsās ziņas var kalpot par padarītu darbu uzskaites materiālu citiem;
- Darbojas kā teleportēšanās iespēja – ir iespēja ziņot no vietas, kurā tu atrodi, pievienot attēlus un tiešsaitē atspoguļot pašu jaunāko un aktuālāko;
- Privātpersonām ikdienā twitter kalpo, kā labs saziņas līdzeklis ar draugiem, slavenībām, uzņēmumiem, raidījumiem (piemēram, Jaunā talantu fabrika);
- Ikdienā personas sniedz informāciju par to, kur atrodas, ar ko nodarbojas, seko jaunumiem valstī un pasaulē, iegūst jaunu informāciju - faktus, ziņas, aktualitātes;
- Kalpo kā brīvā laika pavadīšanas iespēja / izmanto izklaides nolūkiem – horoskopi, anekdotes, dienas atziņas, interesanti fakti;
- Labs veids konkursu izsludināšanai un dalība konkursos;
- Iespēja ātrā laikā gūt palīdzību attiecīgā jautājumā no citiem lietotājiem (auto kādā maršrutā, informācija par sastrēgumiem, dzīvokļu meklējumi, u.c.);
- Iespēja pateikties par dalību / atbalstu pasākumam personai, uzņēmumam;
- Sadarbības veicināšanas iespēja.

Twitter lielākais mīnuss - iekļautā informācija var būt apšaubāma vai pilnībā nepatiesa; ievietotā informācija netiek pārbaudīta; pastāv viltus konti, kuri pauž apšaubāmu informāciju.

Twitter lielākais pluss – kustība twitterī ir ļoti ātra, apskatāma miljoniem cilvēku pasaulē un ziņu ievietošana ir bezmaksas.

Nākotnē

Ir nepieciešams izveidot atsevišķu Zemgales jauniešu kustībai veidotu kontu, kurš apkopotu ziņas par pasākumiem un citiem noderīgiem jaunumiem tieši Zemgales reģionā. Ir jāpanāk vienošanās par konta uzturēšanu (piemēram, kāds Jauniešu centrs uzņemas iniciatīvu vai kādas organizācijas jauniešu grupa kļūst par atbildīgo par konta izveidi un attīstību).

Papildus jāattīsta *haštaga*, piemēram #zemgalesjauniesiem, iedzīvināšanu lietošanai par un ap notikumiem, kas paredzēti jauniešiem, Zemgalē, ar mērķi jebkuram Zemgales jaunietim sniegt iespēju iegūt informāciju par Zemgalē notiekošo.

Svarīgi strādāt pie jau esošo jaunatnes organizāciju twitter kontu popularizēšanas jauniešu vidū, lai viņi zina, kur meklēt un atrast informāciju.

Jauniešu sadraudzības pasākumi Zemgalē – ir/nav un kāpēc?

3/4 konferences dalībnieku atzīst, ka sadarbība Zemgales reģionā starp jauniešiem dažādos novados, skolās, jauniešu centros, jauniešu nevalstiskajās organizācijās notiek.

Labās prakses piemēri kopīgiem pasākumiem:

- Jauniešu dienas,
- Valentīndiena,
- Sporta spēles,
- Ppiederzes apmaiņas vizītes,
- Diskusiju pēcpusdienas,
- Akcijas bērnu namos, patversmēs,
- Dažādas informatīvās un līdzadalības kampaņas (pret ģenētiski modificētās pārtikas izmantošanu, Zemes stunda u.c.),
- Latviešu tradīciju svētki;
- Sadarbības, t.sk. starptautiski, projekti (jauniešu apmaiņas, apmācības, aptaujas, u.c.).

Lai īstenotu jauniešu sadraudzības pasākumus:

- Organizatoru vidū ir jābūt pilngadīgai personai, kas atbild par finansēm;
- Pieaugušie ir kā resurss kontaktiem, sadarbībai ar pašvaldību iestādēm; nodrošinot „ekspertīzi” (lasot lekcijas, iepazīstot ar labās prakses piemēriem, vadot darba grupas par konkrētu tēmu, u.c.);
- Ir jābūt „Koordinatoram”, kura funkcijas būtu jāīsteno atbildīgajai personai nevalstiskā organizācijā, Jauniešu centrā vai pašvaldības Jaunatnes lietu koordinatoram.

Sadarbību starp pilsētām, novadiem, reģioniem, valstīm nepieciešams plānot, piešķirt tiem pašvaldības budžeta līdzekļus, piesaistīt projektu finanšu līdzekļus (galvenokārt transporta izdevumiem, izmitināšanai, ēdināšanai, materiāliem).

Svarīgi ir domāt par sadraudzības pasākumu redzamību / publicitāti – fotogrāfijas, filmas, lietvedības dokumenti, publikācijas medijos, u.c. Katras nākošās aktivitātes plānojot, var mācīties no iepriekšējām kļūdām.

Dažas idejas sadraudzības pasākumiem Zemgalē:

- Nakts orientēšanās pasākums/šausmu trasīte,
- Starpskolu/organizāciju sporta spēles,
- Talantu šovs,
- 1 dienas akcija “Palīdzi līdzcilvēkam”,
- Jauniešu veidotu filmu/ foto skate,
- Seminārs Zemgales pašvaldību jauniešiem “Vadības spējas”;
- Informatīvi pasākumi novadu / pilsētas domes deputātiem par un ap darbu ar jaunatni.

Top 5 uzziņu avoti jauniešiem Zemgalē

1. Sociālie tīkli (Facebook, Twitter, Draugiem.lv u.c.) – *mūsdienu jauniešiem viss, viss, vispiemērotākais informācijas iegūšanas veids;*
2. Citi portāli (*jauniešu (piemēram, www.jaunatneslietas.lv), ziņu (www.delfi.lv, www.apollo.lv));*
3. Afišas, bukleti, flajjeri
4. Radio, TV, prese
5. E-pasta komunikācija (*jo īpaši pierakstoties uz ziņu lapām (piemēram, www.jaunatne.gov.lv) un regulāri tās saņemot savā e-pasta kastītē).*

III daļa Sadarbības modeļi jaunatnes darba attīstībai Zemgalē

Pašvaldības jauniešu centrs vai jauniešu organizācijas jauniešu centrs?

Jauniešu vēlas paši veidot savu apkārtējo vidi un tas ir jāļauj.

Bieži vien pašvaldību jauniešu centri nemaz nav piemēroti jauniešu aktivitātēm un ir izveidoti vien „ķeksīša” pēc.

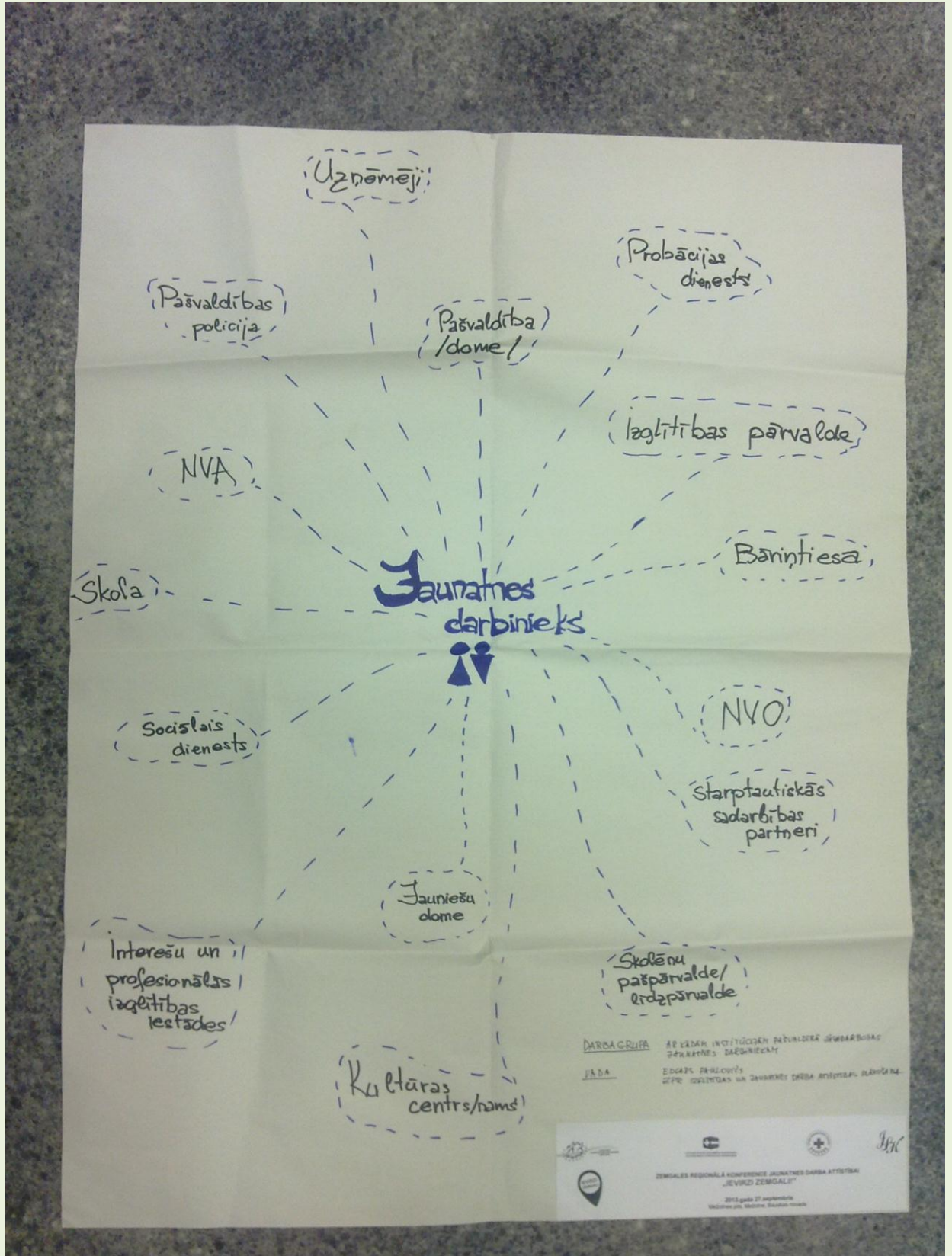
Pašvaldību jauniešu centrs - finansiālā drošība: nav jādomā par komunālajiem maksājumiem; ir izveidotas dažādas izglītības programmas, pasākumu plāni.

Nevalstisko organizāciju jauniešu centros ir vairāk redzama pašu jauniešu iniciatīva un brīvības sajūta.

Ideālais jauniešu centrs

Pašvaldības deleģē funkciju jauniešu organizācijai, piešķir finansējumu un nodrošina plānošanas un programmu veidošanas pieredzes nodošanu. Savukārt, jaunieši paši iekārto un veido šo centru, rada idejas un iedzīvina tās. Būtiska ir savstarpējā uzticēšanās. Abu pušu līdzdalībai jābūt nepārtrauktai. Jaunieš jāiesaista jau no paša sākuma vēl tikai radot ideju, savukārt, pašvaldībām jāiesaistās arī vēlākajās iniciatīvās un aktivitātēs. Atslēgas vārds – SADARBĪBA.

**Ar kādām institūcijām / struktūrvienībām pašvaldībā
jāsadarbojas jaunatnes darbiniekam?**

Institūcija	Sadarbības veids/forma	Rezultāti
Skolēnu Dome	Izklaides, informatīvi, labdarības pasākumi	Jauniešiem rodas vēlme darboties aktīvi, sabiedrības labā
Skolēnu pašpārvalde	Sociālie tīkli	Uzzināt aktualitātes / Informācijas apmaiņa
Jaunatnes centrs	Kafija ar politiķiem	Kontakti, aktuālo jautājumu pārrunāšana
Pašvaldība	Domes sēdēs ar pieaicināto jauniešu dalību	Pieredze, līdzdalība lēmumu pieņemšanā, jauniešu viedokļa ņemšana vērā
Nodarbinātības valsts aģentūra	Informatīvās dienas	Aktuālākās darba un prakses iespējas
Sociālais dienests	Labdarības akcijas, iesaistot jauniešus	Izpratne par dažādību, līdzietības veicināšana
Mūzikas/mākslas/sporta skolas	Interesešu izglītības nodarbības	Lietderīga laika pavadīšana
Policija	Informatīvi pasākumi skolās, policijas iecirknī	Tiek radīta izpratne par policijas darbu kopumā un prevenciju kā svarīgu aspektu darbā ar jauniešiem
Bāriņtiesa	Informatīvi pasākumi skolās	Tiek aktualizēts jautājums par pakalpojumiem, ko jaunieši var saņemt Bāriņtiesā, par vecāku un jauniešu tiesībām un pienākumiem
Kultūras nami/centri	Izklaides pasākumi	Tiek nodrošinātas brīvā laika dažādas pavadīšanas iespējas. Tiek veicināts brīvprātīgais darbs, iesaistot jauniešus pasākumu organizēšanā
Nevalstiskās organizācijas	Izglītjojoši / izklaides pasākumi, informācijas profila uzturēšana sociālajos tīklos, ekspertīzes nodrošināšana	Tiek veicināta jauniešu savstarpēja sadarbība. Jauniešiem tiek nodrošināta pieeja viņiem aktuālai informācijai. Organizācija darbojas kā starpnieks starp jauniešiem un pašvaldību un tiek veicināta jauniešu līdzdalība lēmumu pieņemšanā.
Starptautiskie partneri	Projekti	Zināšanas, pieredze, savstarpējā komunikācija, saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Kas finansē darbu ar jaunatni attīstību manā pašvaldībā?

Labās prakses piemēri Zemgalē:

- Tērvetē – foto orientēšanās. Rīko 3 jaunietes. Meklē sponsorus, balvām iegulda savus līdzekļus (Ls20,-), pašvaldība atvēlēja estrādes izmantošanu.
- Jēkabpilī jauniešu dome 4.gadu pēc kārtas rīko Jauniešu dienas ar sportiskām aktivitātēm (piem. ghetto games). Sākumā finansējums bijis simtos latu, katru gadu audzis līdz pasākumam bija nepieciešami tūkstoši latu, kā arī bija piedalījušies līdz pat 2000 apmeklētāju. 2011.gads - Jēkabpilī jaunieši prioritāte. Jauniešu domē 20 dalībnieki, no tiem 5 līdz 10 ir visaktīvākie.
- Bauskas jauniešu lietu speciāliste iesaka jauniešus kā resursu pašvaldībā piedāvāt, nevis viņiem kaut ko pieprasīt. Pašvaldība var iesaistīties jauniešu darba organizēšanā netiešā veidā. Piem., nodrošinot konkrēta laukuma norobežošanu, sedzot sekojošas izmaksas – policijas darbs, apgaismojums laukumā, sētnieka darbs, pasākuma apskaņošana. Bauskā top projekts „Multimediju studija jauniešiem” ar mērķi apgūt dažādas tehnikas – foto, video, multimediju, kur mācīsies stāstīt pozitīvi vizuālus stāstus. Bauskas autoostā tika organizēts Valentīndienas ekspresis – jaunieši, uzņēmēji, pašvaldība sadarbojas. Bauskā ir savs Jauniešu internetradio. Jaunieši bija atraduši radošu pieeju - tapa fotogrāfijas, fotografējot ar sērkociņu kastīti.
- Jelgavā daudz speciālistu, kas darbojas ar jauniešiem. Notiek grandiozi pasākumi: ORIENTĒŠANĀS vakarā par godu Helovīnu dienai (3stundas); NEKONFERENCE, kur jaunieši stāsta, ko labu dara (improvizācijas teātris, pašpārvaldes, karjeras iespējas). Piedalījās ap 130 cilvēku; POZITĪVISMA NEDEĻĀ dāvina smaidiņus pašvaldībai pilsētas svētkos (smaidu kubs). Jaunieši iet uz speciālo skolu, pensionātā vada darbnīcas.
- Vecumniekos jauniešu biedrība „Jaunatne smaidam” 3gadus pēc kārtas orientēšanās sacensības – mežā, 100 dalībnieki, teltis, daudz laika jāiegulda organizēšanā, izcils orientēšanās aprīkojums ar projekta finansējumu. Nodrošina drošību.
- Organizācija „Lūzumpunkts” – NVO sadarbojas ar Rīgas pašvaldību. Tapa konkurss par brīvā laika pavadīšanu, kas trenē jaunos cilvēkus uz jauniem projektiem. Pašvaldība finansē. Notiek nometnes.
- Sarkanā Krusta aktivisti organizē brīvprātīgo vasaras domi. Jaunieši apgūst brīvprātīgo darbu, kā to dara, tad dodas praksē veikt brīvprātīgo darbu. Projekts veiksmīgs. Prasme izglītot, noturēt un motivēt strādāt brīvprātīgo darbu.

„Jauniešu konsultatīvā padome, tās darbība un mērķi”

Saskaņā ar „Jaunatnes likumu” pašvaldībām ir tiesības izveidot jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju (komisija), kas veicina pašvaldības darbu ar jaunatni plānošanu un īstenošanu, kā arī jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā.

Funkcijas un uzdevumi

Komisijas pamatuzdevumi, kas noteikti Jaunatnes likumā, ir šādi:

- 1) veicināt pašvaldības iestāžu un struktūrvienību sadarbību jautājumos, kas attiecas uz jauniešiem;
- 2) apkopot un analizēt informāciju par pašvaldības jauniešu problēmām, vajadzībām un interesēm;
- 3) izstrādāt un iesniegt pašvaldībai priekšlikumus par to, kā veicams pašvaldības darbs ar jaunatni un kā pilnveidojama valsts jaunatnes politika;
- 4) izstrādāt priekšlikumus jauniešu iesaistīšanai politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras dzīves, kā arī vides aizsardzības aktivitātēs;
- 5) izstrādāt priekšlikumus jauniešu līdzdalības un iniciatīvu īstenošanas atbalstam;
- 6) sniegt pašvaldības vadībai ieteikumus par finanšu plānošanu darbam ar jaunatni.

Praksē pašvaldību komisijas strādā kā starpnieks starp jauniešiem un pašvaldību lēmumu pieņēmējiem un sadarbības platforma starp visām iesaistītajām pašvaldības iestādēm darbā ar jaunatni. Atsevišķās pašvaldībās komisijas izstrādā kopējo pašvaldības darba plānu darbā ar jaunatni, pārrunā iespējas organizēt konkrētus pasākumus, apkopo informāciju par atsevišķiem jautājumiem, kā arī mēģina risināt identificētos problēmjautājumus. Jāpiemin, ka ne visi stratēģiski svarīgi jautājumi tiek pārrunāti komisijas sēdēs. Daudzviet komisijas tiek uztvertas kā formāls instruments, kur tiek pieņemti rekomendējoši lēmumi, jo nav arī lielas politiskās gribas risināt jaunatnes lietās. Tāpēc svarīgs aspekts komisijas darbā ir politiskais redzējums par jaunatnes lietu attīstību, ko var veicināt pašvaldības jaunatnes lietu stratēģijas apstiprināšana. Atkarībā no situācijas pašvaldībā un praktiskās nepieciešamības, komisijas sēdes notiek reizi mēnesī, reizi ceturksnī vai retāk.

Dalībnieki un vadītājs

Būtisks nosacījums jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas efektīvai darbībai ir tās pamatsastāvs – pašvaldības speciālisti, kuri veic darbu ar jaunatni no pašvaldības iestādēm un to struktūrvienībām. Tāpat nozīmīga ir lēmumu pieņēmēju (deputātu), kā arī jauniešu un organizāciju līdzdalība komisijas darbā. Praksē pastāv dažādi modeļi – komisiju var vadīt gan jaunatnes lietu speciālists, gan deputāts, gan, piemēram, izpilddirektora vietnieks. Svarīgākā atziņa no pašvaldību prakses ir tāda, ka šādu komisiju jāvada personai-autoritātei, kurai ir nepieciešamā ietekme uz lēmumu pieņēmējiem, kā arī ar izpratni par darbu ar jaunatni. Jebkurā gadījumā

komisijas darbā jāiesaistās profesionāļiem un tās darbības koordinēšanu jāveic jaunatnes lietu speciālistam, tajā skaitā jānosaka komisijas darba kārtība.

Rekomendācijas:

- 1) Nodrošināt jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas darbību atbilstoši Jaunatnes likumā noteiktajiem pamatuzdevumiem, jo īpaši uzsverot nepieciešamību stiprināt tādu uzdevumus kā priekšlikumu izstrāde un iesniegšana pašvaldībai par darbu ar jaunatni turpmāko īstenošanu, kā arī par valsts jaunatnes politikas attīstību. Vienlaikus pašvaldībām jāpievērš uzmanība komisijas darbam pie ieteikumu izstrādes par nepieciešamo finansējumu darbu ar jaunatni attīstībai.
- 2) Nepieciešams noteikt jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju kā koordinējošo instrumentu jaunatnes lietu stratēģiju (pašvaldības izstrādāts un apstiprināts jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokuments) īstenošanas uzraudzībai. Šādas stratēģijas esamība arī kalpo kā politiskais redzējums par jaunatnes lietu attīstību.
- 3) Komisijai jābūt profesionālai – tās darbā jāiesaista pašvaldības speciālistus, kuri veic darbu ar jaunatni, kā arī jaunatnes lietu speciālistu, kura pienākums ir sagatavot un arī, ja nepieciešams, vadīt komisijas sēdes. Komisijas sastāvā jāiekļauj arī vienu atbildīgās jomas politiķi (deputātu), kurš piedalās sēdēs. Komisijas vadītājam jābūt ziņošanai par darbu ar jaunatni pašvaldībā, ar nepieciešamajiem kontaktiem, autoritāti un ietekmi uz lēmumu pieņemējiem. Komisijā ieteicams iesaistīt jauniešu domes, jaunatnes organizāciju, jauniešu iniciatīvu grupu vai citu tādu biedrību un nodibinājumu pārstāvjus, kas veic darbu ar jaunatni.

IV daļa Jauniešu iniciatīvu daudzveidība Zemgalē

Jaunatnes iniciatīvu kavējošie un motivējošie faktori

Termins „neaktīvs jauniešs” neatbilst jaunatnes politikas pamatnostādņēm un ir traucējošs darba ar jaunatni attīstībā.

Jauniešu iniciatīvu kavējošie faktori:

- Pieaugušie nedalās ar atbildību (skolu pašpārvalde);
- Tiek kontrolēta jauniešu rīcība radošos pasākumos (projektu ietvaros);
- Nepietiekošs sabiedriskais transports (nevar piedalīties pasākumos, jo netiek atpakaļ uz mājām pagastos);
- Jaunieši ir atkarīgi no pieaugušajiem - tie pārāk daudz iejaucas jauniešu iniciatīvās diktējot un uzstādot savus noteikumus;
- Pieaugušie neļauj jauniešiem pašiem pieļaut kļūdas, kuras pēc tam paši varētu labot vai izvērtēt;
- Jauniešu iniciatīvu realizāciju kavē dokumentācijas aizpildīšana, kura ir pārāk sarežģīta un laikietilpīga;
- Katrai problēmai ir savs risinājums, ja to tikai risina un meklē iespējas kā to atrisināt.

Jauniešu motivējošie līdzdalības faktori:

- Piederības sajūta (esmu vajadzīgs)
- „Cepums” (jauniešim tiek nodrošināta ēdināšana, balvas u.c.)
- Piedzīvojums
- Informācija saņemta no „savējiem” un ir droša
- Izaicinājums (ir iespēja pamēģināt kaut ko neparastu)
- Iespēja dalīties ar savām prasmēm un zināšanām (esmu kompetents, vērtīgs)
- Man pieejama vide, vieta un resursi (esmu gaidīts)
- Tiešais kanāls (tieši man radīts pasākums)

Iespēja līdzdarboties starptautiskos projektos

Rakstot projektus ir nepieciešama pieredzējušas personas palīdzība, lai projektu apstiprinātu un veiksmīgi novadītu.

Daudzi jaunieši nav informēti par iespēju darboties projektos, piemēram, no cik gadiem ir iespējams piedalīties, kur var pieteikties uz projektu aktivitātēm citās valstīs.

Jaunieši ir atvērti ne tikai doties uz projektiem citās valstīs, bet arī pašiem tos veidot, izbaudīt procesa gaitu un rezultātu. Tā ir lieliska iespēja gūt nebijušu pieredzi, izziņāt citas kultūras un to tradīcijas, iemācīties labāk komunicēt ar cilvēkiem, gūt jaunus kontaktus, papildināt valodu zināšanas un, protams, arī lietderīgi pavadīt brīvo laiku.

Vairāk jāpopularizē Jaunatnes Starptautisko Programmu Aģentūras interneta mājas lapa www.jaunatne.gov.lv, jo daudziem tā joprojām nav zināma.

Brīvprātīgie Zemgalē – ieguvumi un zaudējumi

Brīvprātīgā darba **ieguvumi**:

Personiskie:

- iegūta pieredze;
- jauni kontakti;
- sajūta, ka esi vajadzīgs un gandarījums, prieks;
- pašmērķu realizēšana;
- personīgā izaugsme;
- jaunas zināšanas;
- kvalitatīvi pavadīts brīvais laiks;
- cilvēku mirdzošās acis un aizkustinājuma asaras.

Sabiedrības:

- tiek paveikts reāls darbs un sniegta reāla palīdzība cilvēkiem;
- sakārtota vide.

Brīvprātīgā darba **zaudējumi**:

Personiskie:

- risks saslimt, ja strādā ārā;
- cieš 'maizes darbs';
- citu cilvēku nosodījums un izpratnes trūkums;
- iespējama 'izdegšana';
- negulētas naktis, stress, nesakārtota māja, neizravēts dārzs, trūkst laika sev un ģimenei;
- savu finanšu ieguldījums.

Sabiedrības:

- maldīga izpratne vai tās neesamība par brīvprātīgo darbu.

Ko un kā darīt, lai jaunieši arvien vairāk iesaistīto brīvprātīgajā darbā:

- ļaut viņiem apzināties (izglītot), ka viņi veic brīvprātīgo darbu;
- koncentrēties un pārrunāt iegūto pieredzi;
- sniegt ārējo motivāciju (sertifikāti) un bonusus citos projektos, pasākumos;
- sniegt praktisko atbalstu – transports, ēdiens, kas ir vairāk kā rituāls un socializēšanās process, papildus resursi kā bonuss un piederības apliecinājums, piemēram, rokassprādzes, pildspalvas, krūzītes utt.;
- veidot jauniešiem piederības sajūtu;
- īstenot informatīvus pasākumus plašai sabiedrībai, nodrošinot brīvprātīga darba atzīšanu;
- vietējās sabiedrības arvien lielāka iesaiste jauniešu brīvprātīgā darba iniciatīvās (starppaudžu sadarbību veicinoši pasākumi);
- veidot vienotu brīvprātīga darba sistēmu katrā novadā;
- izglītot brīvprātīgos un sabiedrību (semināri, iniciatīvas);
- nemitīgi atskaitīties sabiedrībai par paveikto, nodrošināt brīvprātīgajam darbam publicitāti – gan sabiedrībā ar citām organizācijām un iestādēm reģionā, gan sadarbībā ar vietējiem uzņēmējiem un medijiem.